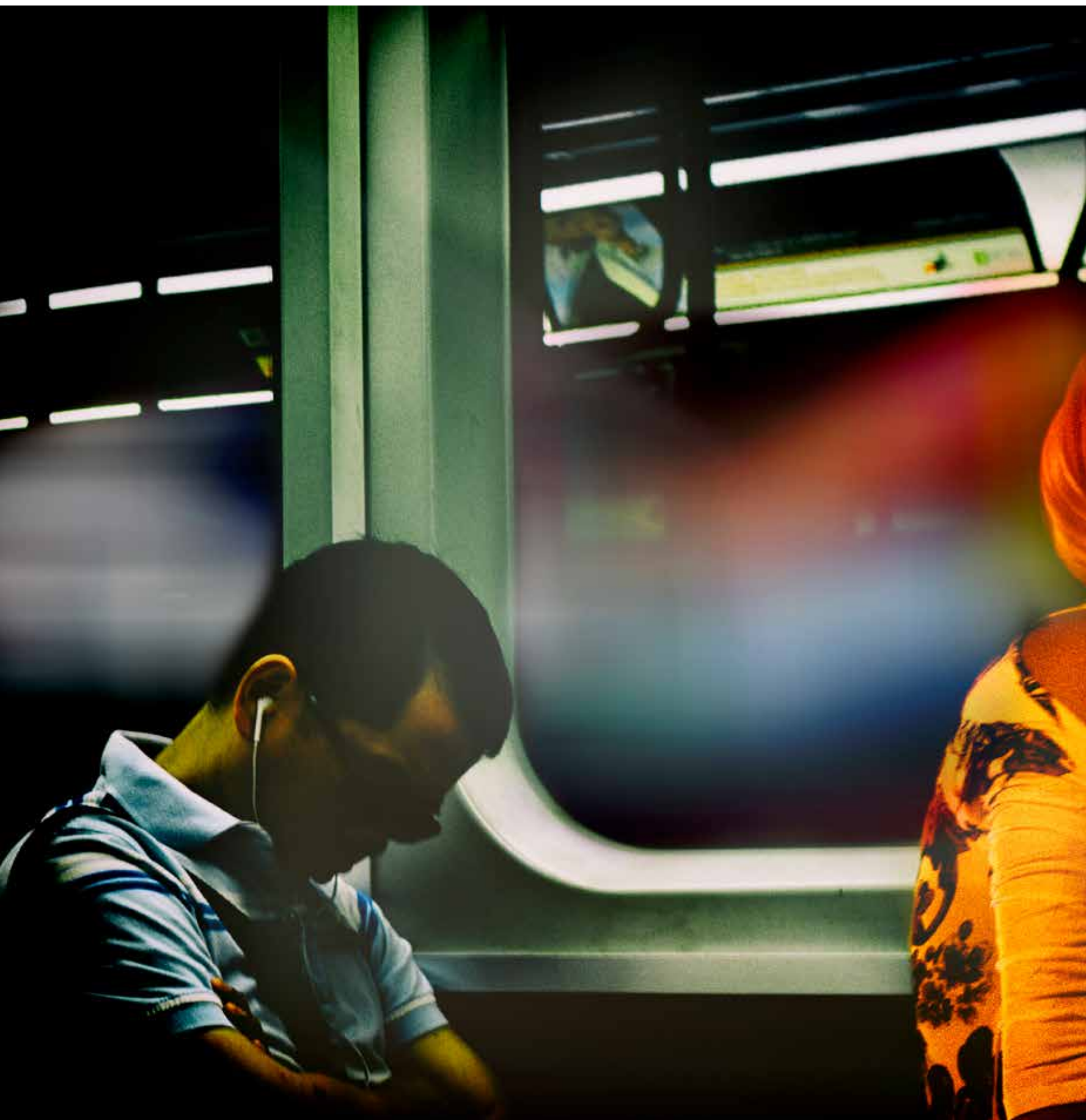

Pf

Autobiografische fantasie

Christian Arts

“Ik ben geen jong talent, hoor”, waarschuwt Christian Arts bij het maken van een interviewafspraken. Maar een opkomend, ja zelfs aanstormend talent is de 54-jarige fotograaf zeker. Sinds zijn afstuderen aan de Fotoacademie in 2016 gooit hij hoge ogen met even surrealistische als autobiografische beeldverhalen. Vorig jaar behoorde hij tot de honderd Europese toptalenten die werden geselecteerd voor de eerste editie van *Fresh Eyes*. Hij noemt zichzelf “een zwartgallige Bob Ross”, maar durft zich kwetsbaar op te stellen.

door Edo Dijksterhuis

© Christian Arts

“Verscholen tussen de Kern van Edinger-Westphal, de Vierheuvelplaat en het eiland van Reil ligt de agglomeratie Panenca.” Wie deze locaties probeert op te zoeken in de atlas, zal ze op geen enkele kaart vinden. “Het zijn namen voor delen van de hersenen”, verklaart Christian Arts in de inleidende tekst bij zijn eerste fotoproject *Panenca* (2014). “Het is denkbeeldige geografie, een fictief gebied.”

Maar de ingrediënten waarmee hij die wereld heeft opgebouwd zijn wel degelijk afkomstig uit de echte wereld: meisjes uit Baskenland, een Duitse hotelkamer, een autowrak dat hij vastlegde in Detroit en leden van de harmonie uit Den Bosch. Samen vormen ze een decor, een tafereel, een verhaal. De sfeer is uitermate filmisch: liefhebbers herkennen de term ‘redrum’ uit Stanley

Kubricks horrorklassieker *The Shining* en de invloed van David Lynch, vooral zijn jaren '90 cultserie *Twin Peaks*, is voelbaar. In de vette korrel – “ik kon nog niet zo verfijnd uitsnijden en probeerde dat te maskeren” – klinkt Carl de Keyzer door. En het jongetje dat een pistool recht op de lens richt is een direct citaat van William Klein.

“Ik maakte *Panenca* in het derde jaar van de Fotoacademie”, vertelt Arts. “Docenten vonden het visueel aantrekkelijk maar ze vroegen me wel wat ik ermee wilde, waarom ik maakte wat ik maakte. Dat vond ik toen nog moeilijk te verwoorden. Maar ik wist wel dat ik meer wilde dan alleen sfeer scheppen.”

Terugkijkend herkent Arts dit als een kantelmoment in zijn artistieke ontwikkeling. Waarschijnlijk omdat hij op pas latere leeftijd de camera oppakte en er een lange,

© Christian Arts

onbewuste incubatietijd aan zijn fotografie voorafging, belandde hij hierna in een ongekende stroomversnelling.

Buitenschoolse opvang

Arts is naar eigen zeggen opgegroeid in een “cultuurarme omgeving” in de buurt van Eindhoven. Zijn vader werkte voor Philips en zijn moeder bij de Stadsschouwburg, maar theaterbezoek stopte bij de André van Duyn-show. Op zestienjarige leeftijd ontdekte hij de alternatieve popmuziek, vooral Joy Division maakte een diepe indruk – “net als bij Anton Corbijn, die naar Manchester reisde om de band te fotograferen en zo zijn carrière begon”. Dat muziek nog steeds belangrijk is, blijkt wel uit de titels van Arts’ individuele foto’s en series die veelal zijn ontleend aan liedjes en albums van Talking Heads of Laurie Anderson.

“ Ik bouw stukje bij beetje een eigen wereld

© Christian Arts

Na het atheneum ging Arts HBO-jeugdwerkzwaarnijswerk studeren. “Het waren de jaren '80 en zelfontplooiing was het toverwoord. Ik was ook betrokken bij de krakersscene en actief in de vredesbeweging. Maar na een tijdje was ik toe aan iets anders, verhuisde naar Amsterdam en begon aan een opleiding tekstschrijver. Na mijn afstuderen ging ik aan de slag als notulist bij gemeenteraadsvergaderingen. Dat deed ik een paar jaar totdat ik op een dag – ik liep in pak op straat in Utrecht, het was sneeuw – dacht: wat doe ik in deze baan? Ik stopte radicaal en ben in de buitenschoolse opvang gaan werken.”

Dat beviel zo goed dat hij het nog steeds doet. Maar ondertussen bleef het wel kriebelen. Arts wilde zijn ei kwijt, hoewel hij zich daar toen nog niet zo bewust van was. “Ik kocht mijn eerste camera toen ik in 2006 op vakantie ging naar Canada. De reacties op de foto's die ik daar maakte waren zo goed dat ik ze ging insturen naar wedstrijden. Ik won de Haven Fotowedstrijd en de verkiezing van Vakantiefoto van het Jaar; ik werd geëxposeerd op het Museumplein en voor Filmmuseum Eye. Ik vond mezelf een hele piet, maar toen ik me in 2011 aanmeldde bij de Fotoacademie kwam ik erachter dat ik eigenlijk niets wist.”

Echo van Griekse mythe

Tijdens zijn vijf jaar durende deeltijdsopleiding leerde Arts vooral veel vakmanschap en techniek. “Gelukkig alleen digitaal, want ik ben zo onhandig dat werken met

analoge apparatuur geklieder zou opleveren.” Daarnaast werd hij gedwongen na te denken over zijn identiteit als fotograaf. “Ik wilde documentaire fotografie maken, dat kwam waarschijnlijk ook voort uit mijn geëngageerde achtergrond en lag in het verlengde van de journalistieke ambities die mij naar het tekstschrijverschap hadden gedreven. Meer daar kwam met *Panenca* dus verandering in.”

Die serie werd opgevolgd door *Searching for Suzy*, waar al veel meer verhaal in zat. Het gaat over Suzy die op reis verdwaalt, door metgezel Mo wordt opgespoord in de onderwereld maar toch weer verdwijnt en hem meesleurt in haar ondergang. Een roadtrip met een duidelijk Grieks mythologische echo van Orpheus en Eurydice.

Ook hiervoor combineerde Arts allerlei ongelijksoortige beelden uit zijn archief. “Ik sta altijd aan, heb mijn ogen altijd open”, zegt hij. “Laatst liep ik door de stad en viel mijn oog op een ballon die tussen de stoepwand en het wiel van een auto zat geklemd. Die spanning, het op klappen staan – dat past bij wat ik wil vertellen.”

Hoe hij dit soort beelden vastlegt, maakt hem niet zoveel uit: “De beste camera is de camera die je bij je hebt en vaak is dat je telefoon.” Zijn Nikon D600 spiegelreflexcamera gebruikt hij af en toe maar neemt hij zelden mee naar buiten. De handzame Fuji X100 met vaste lens is daarvoor veel geschikter. En sinds kort werkt Arts met de Fuji X100T.

Maar belangrijker nog dan een camera is Photoshop. “Ik heb een goed visueel geheugen en een foto begint altijd met twee foto's uit mijn archief, vaak gemaakt op verschillende plekken en tijdstippen. Die moeten passen, maar net niet perfect. Daar voeg ik weer elementen aan toe uit andere foto's. Ik ben een beetje als Bob Ross, ik bouw stukje bij beetje een eigen wereld, maar dan veel zwartgalliger.”

Een documentaire stijl met pretenties van journalistieke objectiviteit heeft zo plaatsgemaakt voor verbeelding waarin het surrealisme nooit ver weg is. Dat is goed te zien in zijn nieuwste serie *Restricted Areas*, die geïnspireerd is door de covid-19 crisis. Een verlaten hotelkamer met een gat als nooduitgang in de vloer, een kruispunt met pijlen die een ononderbroken cirkel vormen en de slipsporen vangen van een automobilist die zich gevangen weet. “Wij zijn misschien beperkt door de werkelijkheid maar de geest is vrij”, stelt Arts. “Mijn werk is een ode aan en een pleidooi voor de fantasie.”

Koude oorlog

“Die fantasie is echter wel gegrond in de realiteit, is opgebouwd uit meerdere werkelijkheden, zoals ook dromen dat zijn. En die fantasie is autobiografisch. Hij komt immers uit mijn hoofd.”

Zo speelt *Lunar Days* zich af in Arts' jeugd, tijdens de Koude Oorlog en de bijbehorende Space Race tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. Terwijl de wereld steeds groter wordt, raakt het jongetje in de hoofdrol steeds verder geïsoleerd in een provinciale omgeving.

© Christian Arts

Met de kitscherige iconografie die daarbij hoort rekent Arts af in *An Ideal World*, waarin hij een zigeunermeisje voorziet van een Kalasnikov en een atoombom laat ontploffen boven een gezapig pastoraal landschapje. Een paar maanden geleden overleed zijn vader. “Na het leegruimen van het huis hield ik alleen een crucifix en een doosje met gebruiksvoorwerpen over. Maar mijn vader was ook fietsenmaker, een uit de hand gelopen hobby, en het huis lag helemaal vol frames, wielen en kettingen. Die twee elementen heb ik gebruikt in stillevens om erachter te komen wie mijn vader nou eigenlijk was.”

Art wil zijn ouders en jeugd absoluut verwerken in een volgend boek. “Misschien gebruik ik daar het familiealbum wel bij of ga ik meer de kant op van de graphic novel. Dat vat mijn ontwikkeling wel samen: ik ben begonnen als fotograaf die de werkelijkheid wilde vastleggen en ben nu een kunstenaar die een nieuwe werkelijkheid creëert.”

Voordat Christian Arts (1966) naar de Fotoacademie ging had hij er al een carrière opzitten in het jeugdweijzwerk en als tekstschrijver. Zijn eerste tentoonstelling had hij als autodidact in 2012. Vele exposities en finaleplaatsen in wedstrijden volgden. In 2019 werd hij geselecteerd voor Fresh Eyes en werd zijn werk gepresenteerd in Bazel en tijdens Rencontres d'Arles. Arts heeft vooralsnog geen galerie.